פרשת שמיני

יא.ד. את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפרים.

"רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו, ראשונים [- אנשי בית ראשון] שנתגלה עוונם נתגלה קצם, אחרונים [- אנשי בית שני] שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קצם. אמר רבי יוחנן טובה צפורנן של ראשונים מכריסן של אחרונים" (יומא ט, ב).

מה שהזכיר כרס וצפורן, אמר רבנו הגאון ז"ל, דהנה אמרו חז"ל במדרש רבה (ויקרא פי"ג) דארנבת, גמל ושפן רומזים לשלשת הגלויות הראשונות, אשר שלטו עליהם שלשת האומות שנמשלו לאותן שלש החיות, והחזיר הוא הגלות הרביעי[1]. ובגמרא יומא שם אמרו, דהראשונים היו להם עבירות: גלוי עריות, עבודה זרה ושפיכות דמים, נתגלה עוונם ונתגלה קצם, אחרונים שלא נתגלה עוונם, כי היה להם שנאת חנם, לא נתגלה קצם.

מעתה מובן הטעם להמשל שבמדרש, דידוע שג' הטמאים הראשונים סימן טומאה שלהם מבחוץ, כלומר בפרסה, והוא צפורן, אבל הם מעלי גרה. כמו כן הג' גלויות הראשונות נתגלה עוונם, כיון שהיה בפומבי. אבל האחרונים שהוסתר עוונם, מפני שהיה בהם שנאת חנם, לכן נמסרו לידי אדום שנמשל לחזיר, אשר סימן טומאה שלו הוא בסתר, שהוא מפריס פרסה אבל איננו מעלה גרה ונשאר בכרס.

זהו שאמרו "טובה צפורנן של ראשונים", מה שעשו עבירות בגלוי, ונענשו באומות שטומאתן בפרסה, היא הצפורן, "מכריסן של אחרונים", שעשו בסתר, שלקו באומה שסימן טומאתה בסתר.

(ליקוטי הגר"א, ממעתיקי וולוז'ין, נבדק בכת"י. ועי' ליקוטים לרבב"ח בביאור לסבא דבי אתונא, סוף ד"ה אייתי בודיא)

---

[1] דגמל זה בבל, שפן זה מדי, ארנבת זו יון, והחזיר הוא אדום. ראה עוד בזה בס' "משלחן גבוה" על מקרא זה.

= יא.יח. ואת התנשמה

בפרשת ראה נאמר "ו
כתיב "ואת הרחם". ות
שנכתב "ירקרקא". ואמר
כיון שבא רחם באו רחמ
אמידי [- שיושב על שו
ונשמע כאומר שרקרק (ו
אתא משיחא וכו'" (חולין

הטעם לזה, דהנה ידו
ולידה בארץ. לידה בשפ
"והולידה והצמיחה וכו'
ראשונה וכו'" (תענית ה, א
הוא ענין תחית המתים,
(ישעיה מה, ח), "ויציצו מע
פסוקים מורים על זה. ו
לעולם. לפי זה אי יתבי
למעלה מן הארץ, והוא
אי יתבי אארעא ממש, א
ממש, שהוא ענין תחית ה

ולכן כתב פעם אחת
בזכר רמ"ח אברים ובנקנ
מפתח שיש יותר באשה ע
כנגד ה' אברים היתרי
המתים, וכמו שנאמר "בנ
גם ילדה ציון את בניה" (
וכמו שנאמר בזכר הרו
דארעא הוא" (תענית ו, ב).
(כתב-יד רשימות מתלמידי הג

יא.מא. וכל השרץ השר

איתא במסכת ערובין
מטהר את השרץ במאה ו
ואטהרנו, ומה נחש שמם